"Чого мовчить він, як могила? —
Усі камраття говорили, —
Чого він плаче уночі,
Чого, на стойці стоячи,
Скитається, як морська хвиля?
Хіба ми всі єму немилі?
Нехай же сам собі мовчить!.."

І скеля висока, і море глибоке,
І гордий Венедик — всьо спить,
Лиш бранець в касарні високо-високо,
Високо в віконці сидить.
І як то човенце без китви, весельця
Та буря туряє, мете,
Так думка полоха зарізане серце,
Терновий вінець му плете:
"Чи ж перебреду я то солоне море,
Чи тут мене срібними вб'ють?
Бувайте здорові ви, гуцульські гори, —
Тут глинов присипють, ох, тут!
А шовком голівку ніхто тут не зв'яже,
Ні груди не прийде укрить;
Хто ревне заплаче, хто серце покаже? —
Хіба лиш орев засипить!
Коби-то хоть мати товариша свого,
Щоб душу студену нагріть!
Людей без рахуби, а серця й одного
Немає між ними, ох, ніт!"
І ревно заплакав некрут молоденький,
На руку голівку склонив,
Як габа по морі, так билось серденько,
Князь-місяць за туром гонивсь, —

Поховзся та й упав у море.
...А ти так пишно, як та воля,
Перед касарнев уночі,
Касарську стойку стоячи,
Слухав єси отсі глаголи,
І знов походжував поволі,
І тихо плакав ходячи.

"Ходім, брате-новобранче,
В сербський монстир
Да найдімо двох ченчиків
Читати пластир.
І будуть нам два ченчики
Псалтирю читать,
І будуть нас на утрені
В брати постригать;
І будуть нас на утрені
Перстнем ломить, —
І будемо вовік віка,
Як рідні, два жить.
Ти у мені, я у тобі —
Так будем тривать.
А щоб люди не казали —
Не будем казать.
І буде нам одна слава
І доля одна —
І підем її пошукати
В неділю до дня...
В неділеньку ранесенько
Доля вставала,
А як стало на всеношне,
Вона купалась.
Купалася вона в морі
Да на камені,
А ми оба закралися,

Сукні забрали.
А вна на мнов загналася,
А я утікав,
А як убіг у церкову,
Піп нас повінчав.
У п'ятницю з райських дверей
Кровця да текла,
А в суботу наша доля
Проскури пекла.
А проскура покотилась —
Ми за нею йшли
Та до зорі вечірньої
На наніч зайшли.
А зіронька про місяця
У нас питала;
Ми не вміли оповісти —
Вона плакала.
А шаблі нам поржавіли
Від єї сльози...
А ти, святий за райськими,
Ти нам поможи!"
І як казали, так і сталось:
Пслатир і утреню наняли,
По таляру попові дали,
Аби їх перснем розламав.
А як домів поодпущали —
Вони гарненько попрощались,
І тричі на рік обіцялись,
Оден у одного бувають...

"Чогось мені тяжко, чогось мені важко,
Чогось в мене серце болить;
В одно мені, любко-голубко, нанашко,
В одно мені братик ся снить.
І снить він мені ся в дворах на помості:

Новая світлиця, столи,
А поза столами весільнії гості —
Ох, вайльо, як в серці болить!
А перед столами чотири бояри
У чорних киреях стоя, —
Ох, стали вни, стали, як чорнії хмари,
Нанашечко, утко моя!..
А він мід не носить, а він їх не просить, —
Ні оком не моргунть, німі...
"Збирайся!" — гукнули, аж стіни здригнулись...
Ох, дайте водиці мені!
А другі під стіньми — все рижими кіньми —
Собі знов: "Рушаймо, вже ніч!"
"Ще писану хвильку, одну ще годинку..."
"Не можна, не можна, — пріч, пріч!"
І вхопили, кляті, насилу го з хати,
Помчались хто знає, куди;
Лиш чуть, як просився, як плакав, як бився...
Водиці, нанашко, води!
Нанашка мовчала, слівця не казала:
"Не плач ти, мій милий, не плач!
Я дам щось напиться — не буде вже сниться,
Я куплю ти в місті колач,
Лишень не плач ти, мій легіню!.."
А він опівночі в неділю
Без свічки коника сідлав,
Без свічки кармазин вбирав,
При зорі з двору виїжджав.
Пішов товариша відвідать —
Нанашці й слова не сказав.

"Вийди, вийди, товаришу,
До мене в двір,
А що люди говорили,
Ти людям не вір.

Бо ті люди говорили,
Що зоря німа
Та що у нас в Чорногорі,
Як місяць сходив,
Наш отаман молоденький
У зброї ходив,
До місяця кривавії
Ручки обзирав,
А як зійшли косарики,
Він їх умивав.
І не міг він, молоденький,
Криваві умить,
А як зоря придивилась —
Забула світить.
...У Києві під Лаврою
Там лірник сидів
Да аж вісім же він пісень
На ліру завів.
А як же він вісім пісень
На ліру заграв —
З найстаршої маковиці
Камінь ся зірвав;
Упав єму перед ноги,
Упав та й просив,
Щоб не співав вісім пісень, —
Урве монастир.
...Три жовняри молоденькі
З обозу да йшли,
Да й дівчину заручену
На лаві найшли.
"Ох, боже мій милосердний,
Коби вна жива,
Я би з нею покохався
Хоть рочок, хоть два".
"Ох, боже мій милосердний,

Коби вна жива,
Я би з нею повінчався
В неділю до дня".
Лиш той третій молоденький
Сказать не зумів:
Поцілував біле личко —
Упав та й умлів...
Укупці ж їх і поховали:
Єї у мирсі та в рукавах,
Золотий перстень на руці;
Єго в препишнім кресаці,
У кармазинах да у павах!
Отак обох і поховали
У малиновім байраці..,"

А я так щебечу, як пташка в калині,
Як ластє у маю, кую, —
Чому ж не виходиш, мій друже єдиний,
Чого я вже добу стою?
Чи, може, на мене нагнівався, брате,
Що я не в реченець прийшов?
Старая нанашка самая у хаті, —
Я, брате, рубав єї дров.
А може, ти думаш, що я без гостинців
Заїхав у твої двори?
Усім твоїм сестрам по павлянім пюрці,
А браттям топори в дари;
Для тебе ж самого коня вороного
Із морського стада привів
Під срібним коверцем, турецьким сідельцем, —
Поїдемо, брате, на Львів.
Лиш вийди стрічати, мій друже єдиний,
Єдина порадо моя!
Мій коник убився в моріг по коліна,
У твоїх вороях стоя.

Все тихо, все глухо — з покоїв ні слова;
Великий на мене це гнів.
Коли ж ти не ласкав — бувай ми здоровий,
А я собі їду домів
Та й більше в тебе вже не буду...
"Аж на страшнім Христовім суді, —
Стала зозуленька кувать, —
Аж там він ме тебе вітать,
Твій щирий брат, твій брат єдиний,
Бо довелося в домовині
З царської муштри спочивать".

"Земле моя, нене моя,
Голубко моя,
Пахучими васильками
Майованая,
Дрібненькими слізоньками
Поливаная!
Ти вірного товариша
Узяла єси, —
Від вірного товариша
Поклін понеси.
І красно му уклонишся
Добрий вечір дай,
А як схоче серце спати,
Ти го не займай.
Із чирчиків та з ромену
Кубелечко звий,
Зозулиним синім пюрцем,
Як мати, укрий,
А з перстеня золотого
Забавочку дай,
Лебединим щебетанням
До сну му співай.
Співай єму, серце моє,

Про сонячний світ
Та як в садах красується
Той маковий цвіт;
Да як рожа стрільця кляла —
Ти, доле моя!
Як плакали товариші
В неділю до дня;
І як дівча на пречисту
По воду ішло,
І як воно, вертаючи,
Золот хрест найшло,
І як воно рано-рано
Личко вмивало
Ще й русою да косою
Єго втирало,
Да як воно чесалося
Біглим гребінцем,
Да як воно вінчалося
З цвинтаря вінцем,
І як воно голівоньку
Клонило на стів;
І як місяць молоденький
За хмарою вмлів".
Отак єму співатимеш,
Рідна моя мати!
Отак, врешті, довелося,
Єдиний мій брате,
Заспівати! Боже, боже,
Да що вже й казати!..
Доводиться поволеньки
Усьо поховати,
Що у світі любе, миле.
Нехай і так буде!
Може, й мене на сім світі
Нечуй не забуде.

Не барися ж, чорний друже, —
Доста світом нудить,
Доста уже насміялись
Письменнії люде
З моїх сльозей віршованих
І кров'ю умитих!
Веди ж мене, тихий друже,
Туди, де би жити:
У могилу глибокую,
У могилі, може,
Як у тих аравських ночах,
Усьо понаходжу,
Що у світі було любе:
І добрії люде,
І ненечку ріднесеньку,
І батька-голуба,
І ті літа молодії —
Маковії квіти,
І ті сестри щебітливі —
Невиннії діти,
І тебе, ти, моя зоре,
Чорнявая Цоре,
Щось зоряла наді мною,
Як ранішня зоря
Місяцеві молодому
Зоряла — зомліла...
Там ми, серце, звінчаємось:
Досвіта в неділю
На всеношній повінчають...
Доле моя, доле!..
А ти, брате Михалику,
Брате мій, соколе,
В дружби підеш молодому.
О боже мій милий!..
А може, нас попи твої

Так тільки дурили,
Що другий вік у могилі
І луччая доля?
Може, й нема, хто не знає!.. —
А правда ж, а воля,
А надія наша вічна?
Ні, боже ти, світе;
Ти праведний, ти живущий
Вовіки і віки,
А ми твої рідні діти!
Хіба сиротині
Вже не буде краща доля,
Як плакать під тином?